

ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל. טל: 03-9097022

הגיליון מופץ בכל בתי הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד..

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

פניני הלכה

ההנהגה בסעודות שבת בערב פסח שחל בשבת
ערוך מתוך שע"ה סי פ"ט ה"ד ועיני יצחק שם למרן
הגרי"ר רצאבי שליט"א

בבוקר מתפללים בהשכמה תכף שעלה עמוד השחר, ויזדרזו בתפילה כדי שלא לאחר הזמן שמותרים באכילת חמץ. (ובעניין הפטרת שבת זו, עיין לעיל סימן פ' סעיף ד'). וכדי לקיים מצות סעודה שלישית, יש אומרים שיחלק סעודת שחרית לשתיים, דהיינו שיברך ברכת המזון, ומפסיק מעט בהליכה ובדברי-תורה או בטיול, וחוזר ונוטל ידיו ואוכל קצת, ומברך שנית ברכת המזון. ויש אומרים שזמנה דוקא אחר מנחה, לכן יעשנה אז בלביבות מטוגנות, או במצה עשירה וכדומה (ודוקא עד שלוש שעות קודם הלילה, כדלעיל סימן פ"ח סעיף ב'), או ישתה רביעית יין או מיין-ענבים (ובתוך שלוש שעות קודם הלילה, צריך לכל הפחות שתי

רביעיות או רובן) והוי במקום סעודה [סימן תמיד סעיף א', וסימן תע"א סעיף א' ואחרונים. ומהרי"ן בעץ חיים שם. ושילי תנים בהלכות שבת סימן רצ"א סוף ס"ק ב'. ולגבי התפילה מעמוד השחר, כן כתבו מפורש הכנה"ג בהגהת הטור סימן תמיד, והחמ"י פרק שלישי ד"ה ובשחרית, ובעץ חיים הגי'ל, ושראו לעשות כן כדי שלא לנגוע באיסור חמץ, ועיין עוד לקמן הלכות הושענא רבה סימן קי"ט הערה ה']. או בבשר, או במיני פירות וש"ת רביד הזהב סימן ט"ל. (וה"ל הר"ש צאלח וצ"ל ברשימות מנהגים כתיי שערך סביב השלחן ערוך, סעודה שלישית ערב פסח שחל בשבת, עושין "לחוח" מקטניות ע"ב. וע"ע בתשובותי עולת יצחק חלק א' סימן ס"ב אות ג' ד"ה אכן).:

מצה עשירה ומצה מבושלת בערב פסח

עיין ביאור הגר"א סימן תמיד ד"ה ובמדינות, שכתב דלרמב"ם אסור בערב פסח גם עשירה. אמנם מדברי מרן בבית יוסף ובשלחן ערוך סימן תע"א סעיפים א' ב' מתבאר שאין הכרח לומר שהרמב"ם חולק לעניין דינא, המשך בעמוד הבא

כל נדיב לבו יביאה (שמות לה. ה)

מובא ב'מנחת יהודה' למהר"י גספן וצ"ל משם ספר 'תולדות יצחק' על פס' זה: למה אמר עתה יביאה, ולמעלה אמר ויקחו לי תרומה שילכו הגבאים לגבותה באהלים. והטעם שכשעלה משה לקבל הלוחות, צוה לו השם נדבת המשכן, וצוה שילכו גבאים לגבות באהלים, ולזה אמר תקחו את תרומתי. אבל אחר שעשו העגל והם עצמם הביאו הזהב לעגל, שנאמר ויתפרקו וגו' ויביאו אל אהרן, לזה אמר משה כמו שהייתם זריזים לעברה, היו זריזים למצוה, ולא ילך גבאי לגבותו אלא כל נדיב לבו יביאה. עכ"ל.

וכבר ידוע המובא בגמרא, על מין העץ שחטא אדם הראשון ואשתו (ברכות מ.), רבי נחמיה אומר תאנה היתה שבדבר שנתקלקלו בו נתקנו שנאמר (בראשית ג. ה) ויתפרו עלה תאנה. ע"כ. ללמדנו שתיקון המעוות צריך להיות ממין החטא, דאז מתקן מה שעשה ועוד שדבר זה מזכירו לבל יחטא שוב בדבר, והוא מעין הכתוב (תהילים .) 'זחטאתי נגדי תמיד'. וע"כ אין לתת עונש שאין לו שייכות למעשה, דא"כ כיצד יפיק הנענש הבנה למעשיו. יתירה מזאת, כאשר חטא ילד כנגד חברו ומקבל עונש שאינו קשור למעשה, לא לומד מזה כלום אלא מגדיל לו שנאה נוספת כנגד אותו ילד שבגיננו נענש. אך אם העונש יהיה שצריך עתה לפייסו במכתב סליחה ונתינת ממתק לזה שפגע בו, יכנס הדבר ללבו ויזהר במעשיו.

גם כדאי מאוד להסביר לנענש מדוע נתנו לו עונש זה, דעיי' יבין שלא מבקשים לצערו בחינם. וכבר כתב הרב 'פלא יועץ' כתב בענין 'עונש' בזה"ל: והחכם עיניו בראשו וישית עצות בנפשו, איך ראוי ליסור ובמה ראוי ליסור ואת מי ראוי ליסור, שלא יצא לתרבות רעה ושלא יצא מחלוקת בעיר ושלא תצא תקלה, הכל לפי המקום ולפי הזמן, ולפי מה שהוא אדם, ולשון רכה תשבר גרם (משלי כה טו). ויודיע דרכיו לנענש שעושה לו לטובתו לתקן נפשו, ולכפר עליו מאשר חטא על הנפש, ויקדים תפלה לפני ה' שיתקנהו בעצה טובה ושלא תצא תקלה מתחת ידו, ובכך חן וכבוד יתן ה', לא ימנע טוב להולכים בתמים. עכ"ל.

ילכו מחיל אל חיל יתנו להעביר מעות קמחא דפסחא לידי מוסדות הת"ת, וזכות התורה וזכות אבותינו הקדושים וזכות תשב"ר יעמוד לנותנים ולזרע זרעם עד עולם, ברוחניות ובגשמיות, אכ"ר

מחידושי רבותינו

חג הגאולה

נתיבות חכמה נתיב המועדים פ"ג
למוהר"ר סעדיה בן אור זצ"ל

פתרונות 'לפרשת תצוה'
אחודה חידה! פס' נצר חסד (שמות לד.
ז) בקריאתו בתורה אין מפסיקין, אך
בעת אמירת שלוש עשרה מדות כל
השנה, פוסקים במילת ומקו.
הזוכה בהגרלה: מי שהכל שלו.
מי בתמונה: שבוע אחרון לפתרונו!

אלוהי אברהם!
עדים הם בעצמותם
על אף אי מכוחם
שהר מוסתרים מעיני רואם
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

חדש ניסן הוא חודש הגאולה, ועליו אמר הכתוב (שמות כ"ב) החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדש השנה, ותיבת ראשון הוא לשון ראשונות התחדשות והתעננות מכל העניינים שאינם בהירים וטובים, והנקודות הכהות אשר נדבקים באישיותו של כל אדם, ביודעים ושלא ביודעים.

ואשרי האיש הישראלי המתחדש ומתענן בחודש זה, ואזור חיל ומחליף כח לעבוד את ה'. וע"י ההתעוררות זוכים לתנופה חדשה בכל דבר הקשור בחובה קדושה לעשותו, ואין לך חובה מקודשת יותר מעבודת הקודש, למלא את כל אשר דורש מעמנו הבורא ית"ש בשמירת מצוותיו ולימוד תורתו הקדושה.

ולפיכך צריך האדם להשתדל ולהתחזק לעמוד על המשמר נגד הסיבות המונעות אותו בדרך ההתחדשות, והם כבודו האישי וחיי המותרות, אהבת התענוגים האהובים עליו, העצלות והרפיון. ונגד כל אלו באות כל המצוות הקשורות בחייו היום יומיים, ובפרט בחג הפסח אשר בו רבו כמו רבו עשיית המצוות וההכנות הדרושות ליום טוב, כגון מצה חרוסת בדיקת חמץ קמחא דפסחא לעניים, וכיו"ב.

מי בתמונה?

בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

וישים האדם לנגד עיניו הדברים האלה אשר אביא בעזה"י, אל תרדוף אחר התענוגים הנחשבים כיתר. אל תשתרר על שום אדם מישראל, כי כל ישראל בני מלכים הם, כולם ראויים למלכות, וכולם שווים לפני המב"ה לטובה ולגדולה ולתפארת, וזכור מה שאמר הכתוב (דו"ש י"א) כי נער ישראל ואוהבהו, ואומר (דברים י"ד) בני אדם הם. אל תתנשא על שום אדם מישראל, יהיה מי שיהיה. פתח ירך הרחבה ותן לעניים, ותן תודה להאל ב"ה על אשר זיכה אותך לחון ולתת לאחרים. הרגש עמוק את מתנתו יתברך לך בידו הרחבה. ראה גם ראה כי יש בני אדם החשובים והמחוננים בכשרונות ובתכונות נאות ובמדות טובות וראויים להיות בני מלכים, ומ"מ הם מבקשים את מתנת ירך. שמח בחלק אשר חנך בוראך, ואמור בפך התהילה והתפארת לחיי העולמים. אם תשמור על כל זה, ודאי תזכה להתחדש בהתחדשות רוחנית, בחדש הנשגב הזה חדש ניסן.

חג הפסח הוא הנקרא בתורה חג המצות. יציאת מצרים היא גולת הכותרת של האותות והמופתים אשר אדון העולמים עשה לישראל, כי באותו זמן היתה ארץ מצרים אחת המדינות המפותחות ביותר במדע ופלוסופיא וכיו"ב. היא שלטה בכל העולם. ומאידך היא היתה שקועה בשפל מוסרי עמוק וירוד מאד כידוע מדברי חז"ל, והיא נקראת בשם ערוות הארץ (בראשית מ"ב). עם ישראל היו צריכים להגאל מגלות מצרים ביד רמה, שחרור מלא גשמי ורוחני, ותוך זמן קצר היו צריכים להתרומם לדרגה הרוחנית העליונה והגבוהה ביותר, כדי שיוכלו לקבל את התורה הקדושה.

ותכלית יציאת מצרים היא כדי לקבל את התורה הנאמר בה (שמות כ') אנכי ה' אלדיך, לא יהיה לך אלהים אחרים, להאמין שהקב"ה הוא אל אחד יחיד ומיוחד, ואין מקום כלל לאלהות אחרת. ובציווי האחרון העשירי, הקב"ה מצווה אותנו שאסור לקחת ולא להתאוות לשום דבר משל אחרים. כמו כן בחיים הפרטיים, הזמן המוקדש לעניינים גשמיים אכילה שתייה שינה ופרנסה וכיו"ב, הוא רב ביותר מהזמן המוקדש לעניינים רוחניים תורה תפילה ומצוות, הנותנים חירות אמיתית, עלייה לדרגה העליונה של גאולה פנימית, עדי הגיענו אל הגאולה האמיתית והשלימה בקרוב ע"י משיח צדקנו בב"א.

ויש לך לדעת כי בליל חג הפסח מתרבה ומתגדל ומתעצם אור החסד העליון במלוא זהרו ונוגהו, מן האור הגדול הכלול מעשר הספירות העליונות הכלולות בו. ובליל הסדר מתגלים האורות העליונים ללא הכנה, בבחינת אתערותא דלעילא. ואח"כ מסתלקים האורות, ובמשך כל מ"ט ימי הספירה יש על האדם לתקן את עצמו עד שיזכה מתוך אתערותא דלתתא לזכות בכל מילי. וכמבואר היטב בספר הקדוש נהר שלום לרבינו הרש"ש זלה"ה.

לרפואת והצלחת הרה"ג יחיאל בן יוסף גרפי בשכחע"י

פניו הלכה

אף כי לפירושו של הרמב"ם מיושבת קושיית התוספות שממנה יצא היתר מצה עשירה בערב פסח, ואפוי פלוגתא לא מפשינן. וכן מוכח מהמאירי ריש פרק ערבי פסחים שהביא שני התירושים בלשון "והוא הדין" יעו"ש. וע"ע בשו"ת הרדב"ז חלק א' סימן תפ"ט, ובשער הציון סימן תמ"ד אות א', ואגרות משה חלק א' סימן קנ"ה. ושו"ת יחוד חלק א' דף רע"ח. והגדה שלימה דף קצ"ג קצ"ד. ובספר ערב פסח שחל בשבת דף קנ"ב קנ"ג. ולעיל סימן פ"ח סעיף ג'.

אין אומרים צו"ץ בתפילת מנחה של ערב פסח שחל בשבת

גם לדעת מהר"ץ אין אומרים צדקתך, מפני שיש בו הלל בשחיטת קרבן פסח במקדש, כמו שהביא בתשובותיו פעולת צדיק חלק ג' סימן קנ"ג. וכדלעיל בהלכות שבת סימן נ"ח סעיף כ"ו.

לרפואת
שירה בת נח לוי
בשכחע"י

לרפואת
שושנה בת יחיא
רייבי בשכחע"י

לזש"ק
תומר ישראל בן יעקב
ואודליה בת מנשה

לרפואת
יוסף בן משה
דנין בשכחע"י

מהליכות אבותינו

הנשים זריזות בחומרי הפסח וסומכין עליהן כתב מהר"ר עמרם קרח זצ"ל ב'סערת תימן' עמ' ק"כ: נוהגים בכל החומרות השייכים לאיסור חמץ, ומלפני הפסח בוחרים לקנות חטים לפסח היותר יפים, ומדקדקים לנקותן ולהסיר מהן כל חטה מבוקעת ואפילו ספק מבוקעת, לפי שנוהגים באיסור משהו ואפילו נתערב קודם הפסח, והחטה המבוקעת חמץ גמור של תורה כדי רמב"ם ז"ל. וכן כל מיני קטניות שאוכלים בפסח, הדורה שאופין אותה לחוח או מבשלים אותה בקדרה, והפולים והאפונים שקולים אותן, והאורז ועדשים שעושין מהם דייסא, והתלתן והתבלין שעושין מהם חלבה, וכל מאכל קטנית מדקדקים בהם שלא יתערב בהם גרעין חטה או שעורה או כל דבר המחמיץ. החטים מטננים אותם בעשבים כדי לאפות פת נקי מסובין ומורסן, ומנקרין את הרחים ומגעילין את הכלים, ובודקים כל כלי או מצע ומלבוש בדקדוק ובוהירות עד שלא ימצא חמץ כל שהוא, וכל העבודות האלו על הנשים לעשותן מלפני הפסח. עכ"ל.

וכבר היה מי שרצה לערער על מה שסומכין על הנשים, ראה מה שסיפר על עצמו הרב יעקב ספיר ב'חדרי תימן' על הפסח בצנעא ז"ל: שאלתיו (את מארחו מארי יחיא אלקארה) על המצות ועל הסדר, אל תשית לבך (אמר לי) אכול אתנו מצה חמה הנאפת בכל יום כנהג אבותינו. אל תדאג על הכשרות. אם אינם יבשות וישנות שלושים יום קודם הפסח? כבר קדמוך חכמים מירושלים ודאו כי נשינו זריזות הנה ומהירות מאוד בכשרות המצות. יום יום נאכל מצה חמה ונקיה ואין עונג יו"ט אלא בפת חמה. שאלתי "הנכון לסמוך על נשים במילתא שאית ביה טרחא יתירתא ובאיסור חמץ במשהו? ושמתם את המצות כתיב", "הנח לנו ולמנהג אבותינו גם אנחנו מהדרין ומדקדקים ושומרים את המצות ואל תצדק הרבה" ונתן לי שלשה מצות רכות ונקיות אשר עשה בביתו להסדר ואמר לי, אלה מצה שמורה מתבואה ישנה ותוכל לברך עליהם על אכילת מצה, כי בשנה הזאת רוב המצות אינם שמורים משעת קצירה (כי הרעב חזק בארץ ולקחו מאשר מצאו) ואצלינו הלכה פסוקה שאין לברך על אכילת מצה על מצה שאינה משומרת (אשר היה בעיני כתורה חדשה), ויען ידעתי את האיש מאז כי ידיו רב לו בתורה ובחכמה נתתי אימון לדבריו ואמרתיו טוב יום טוב נדבר. קיבלתי המצות והלכתי. עכ"ל.

ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה וגו' (שמות לת. כב)

עיינ מה שפירש רש"י שמשה אמר בצלאל שיעשה ארון, משכן וכלים. אמר לו: משה רבינו מנהג העולם לעשות תחילה בית ואחר כך משים כלים בתוכו, אמר לו כך שמעתי מפי הקב"ה, אמר משה בצל אל היית עיין שם.

אכן משה רבינו עליו השלום רצה לנסות את בצלאל אם הוא ממולא משלוש מעלות הללו "בחכמה ובתבונה ובדעת", ולכן אמר לו כך אמר הקב"ה עשה כלים ארון ומשכן והפך לו הסדר, ובוזה ניסה אותו שאם יקבל הדברים כהווייתן ויקבל עליו לעשות כן, תחילה הכלים ואחר כך משכן, נמצא שאינו אלא בדרגת חכם ששומע מרבו ולומד, אבל אם ירגיש בקושיא לשנות הסדר אז יצא מכלל חכם לכלל נבון, שמוסיף תבונה מדעתו, וכמו שבאמת הרגיש ואמר רבינו משה מנהגו של עולם דבוה נכנס לכלל נבון.

ועוד נראה לעניות דעתי, דציווי המשכן לסברת הזוהר היה קודם שחטאו בעגל וכסדר הפרשיות שלפניו, ולאפוקי ממה שאמר רש"י זכרוננו לברכה דמעשה העגל קודם.

והעניין הוא שאילו היו ישראל זוכים ולא חטאו בעגל אז היה המשכן נעשה על ידי הקב"ה שלא כדרך הטבע, ואז ודאי היה עושה הכלים ואחר כך המשכן ושלא כמנהג העולם בית בתחילה ואחר כך מכניס כלים, דאדרבא ממה שעושים כלים תחילה מראה להם שלא יהיה כדרך הטבע העולם, אבל מכח שחטאו בעגל נעשה על ידי הטבע וצריכים לעשות המשכן תחילה ואחר כך הכלים ולכך מסר למשה הדברים בשני אופנים, ולכך ציוו משה רבינו עליו השלום את בצלאל לעשות ואחר כך משכן, דחשב שמא יזכו עדיין למדרגה זו ששייך הקב"ה ויתן אצבעו עימהן באופן שיהיה נעשה שלא על פי הטבע ויעשה הכלים תחילה, ואחר כך המשכן שלא כמנהג העולם, אבל לפי שגרם החטא הרגיש בצלאל שאי אפשר להיעשות על ידו בזה האופן ובא מכח מנהגו של עולם, וזה שאמר "מנהגו של עולם" דבשלמא קודם שחטאו היה אפשר ליעשות בסיוע הקב"ה, אבל עכשיו אין לעשותו אלא בדרך הטבע, והשיב לו כך אמר לי הקב"ה, רצה לומר שגם הקב"ה, אמר לו שאם יגרום אז לא יבנה כי אם בדרך הטבע, אלא שרציתי להבחין הדבר אם יש בחטא העגל להכריע בדבר ונימא מילי שאם היה עושה בדרך נס על ידי סיוע של הקב"ה, ואז לא היה חרב לעולם.

וזהו אפשר מה שכתוב "אלה פקודי המשכן משכן העדות" פירש רש"י שנתמשכן שני פעמים בשני החורבנים, לזה אמר דהסיבה לזה לפי שבצלאל בן אורי בן חור עשה את כל אשר ציווה ה' את משה דהיינו משכן וכלים בדרך הטבע.

(עצי לבנון' למחר"ס נחשון (חנש) זצ"ל)

בדרכיהם אתהלך...

ואף בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים. (ת"ח)

בבקר השכם עלה צאלח ערקובי והרב "לכפר אל מצלא לבית אל עזאני", שם קבלו את הרב בכבוד ושאלו אותו למטרת ביקורו. הסביר להם את המקרה בשלמותו, ואת דבר מאסרי על ידי מ"מ המושל והסביר להם שיש חשש לזיוף, לכן הציע להם אם הדבר נראה להם והשופט יסכים לכך. רצוי לשלוח חייל לבית דודו של מסמרי יחד אתי. והם יחקרו אותו באמת אם קיים חוב כזה, ואם קנה ממנו שור, ויש שטר חוב כזה.

הם הבינו העניין והתלהבו ותיכף נכנסו לשופט. ובמקום נתן הסכמתו לרעיון הזה, בצירוף חייל יחד אתי להביא הדוד של מסמרי לפי התוכנית של הרב. צאלח והחייל נסעו לצבא. כשהגיעו, התחיל החייל לדרוש דרישות מופרזות, אוכל מיוחד, תרנגול, חיטה וחמאה, קאת, נרגילה, קפה עם סוכר. צאלח היה עני וע"כ אמר לחייל שאין בכוחו ואפשרותו לספק את דרישותיו. אמר החייל לערבי, אתה מכרת שור בשמונה עשרה ריאל, תוציא כסף.

המשך אי"ה בל"ג בשבוע הבא

לעילוי נשמת חיים בן יחיא נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל,

דוד בן סעיד בשארי ז"ל, יוסף בן יחיא נהרי ז"ל, ר' אברהם בן יצחק דאוד טביב זצ"ל,

יפה בת יחיא נהרי ע"ה. תנצב"ה

תפארת בנים

וקוי ה' יחליפו כח
תלמידי ביתה ג'
שסיימו את כל חומש
במדבר בשיוון וכידועה
יצאו להתרעננות
באגם ובפארק בראש
העין
יה"ר שיזכו לברך על
גמרה של תורה

חכמי תימן

הרב שלום צאלח צ'אהרי
דצ"ל
היה דיין בעיר ראדע לפני
כמאה וחמישים שנה.
תנצב"ה

על זכותם העולם
עומד...

התודה...

הברכה...

לידידנו משכבר הימים, ענוע עניו
ועתבא אל הכלים, משמה אלדיים
ואנשים, לקראת הרגלים
הממשמשים ובאים, ומוסיף והולך
על שאר פעולותיו הרבים,
היה שחר בן אחרון הי"ו
יה"ר שיראה ברכה רבה בעמלו,
ואנשר ועושר יהיו מעת הלקו, ויזכה
לבנים רבים יראים ושלמים, עושים
רצון שוכן שהקים כאבותינו
הקדושים, מאירים בתורה ובמעשים
טובים, עם בריאות איתנה ואריכות
ימים, אנצ"ד

הערות, הארות ותשובות לחידות
ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009
או במייל:
e0504150896@gmail.com

"עטרת חיים"

גני ילדים / תלמוד תורה
ע"ש המהר"ן ורבה"ק זצוק"ל
לבני תורה ק"ק תימן - אלעד
רח' הרא"ש 2 טל: 03-9097022
בנשיאות ובהמונת מ"ן הגאון הרב יצחק רבאבי שליט"א
בראשות הרב אליהו נהרי שליט"א

זה הזמן להוסיף בקדושה, בתורה וביראת שמים טהורה וצרופה,
עם שמירת מסורת אבותינו הקדושים.

הודעה בדבר רישום לשנת הלימודים תשפ"ב

הננו להודיע לציבור בני התורה כי נפתחה ההרשמה
לשנה"ל תשפ"ב הבעל"ט

לגני הילדים גילאי 3-4-5
לכיתות התלמוד תורה

יש להצטייד
בצילום ת"ז
של שני ההורים
+ סכח

ב'עטרת חיים' שומרים על קדושת הילדים
בסוד הסעות למוסדות, לנרשמים חדשים
פרטים בפל': 050-4150896 באדיבות התורמים היקרים
לרישום:

יש להגיע למזכירות הת"ת רח' הרא"ש 2, או להתקשר לטל: 03-9097022

אין בהרשמה התייבות לקבלת התלמיד | קבלת התלמיד מותנית באישור ועדת הקבלה

לזשיק
יובל בן דוד
ורות בת זכריה

לזשיק
שלום בן יעקב ומירב
טליה בת מנשה